

Høringsuttalelse fra Samarbeidsforum for Norske kollektiver vedrørende forslag til ny arbeidslivslov.

Samarbeidsforum for norske kollektiver tillater seg herved å legge frem forumets synspunkter på forslaget til ny arbeidsmiljølov.

Norske kollektiver har savnet en bestemmelse i arbeidsmiljøloven som gir kollektivene tillatelse til å praktisere sitt levefellesskap med beboerne. Til tross for at de første kollektivene ble opprettet med statens penger og velsignelse, har den samme statens arbeidstilsyn funnet kollektivenes arbeidsform ulovlig.

Norske bo og behandlingsskollektiver anbefaler - og ber om - at den nye arbeidslivsloven skal tillate fortsatt drift av bo og behandlingsskollektiver.

Hvem er Samarbeidsforum for Norske kollektiver

Samarbeidsforum for Norske kollektiver er et samarbeidsorgan for offentlige eide og privateide Bo og behandlingsskollektiver som gir hjelp og omsorg til ungdom og/eller voksne i regi av Statens barnevern eller Statens Helseforetak. Målgruppa er unge med store atferdsvansker i form av rusmisbruk, kriminalitet eller på andre måter og/eller voksne med store rusproblemer. Forumet representerer ca 370 ansatte og 340 brukere fordelt på 12 kollektiver som har virket fra 10 til 35 år.

Hva er et bo og behandlingsskollektiv

Bo og behandlingsskollektiver er institusjoner der arbeidstakerne lever sammen med institusjonens beboere. Kollektivene representerer et terapeutisk alternativ til tradisjonelle barneverninstitusjoner og vokseninstitusjoner for behandling av rusmisbrukere. Kollektivenes arbeidsform er utviklet i samarbeid med statlige myndigheter. Kollektivene kan dokumentere gode resultater de siste par årene fra blant andre Sollia, Tyrili Frankmotunet og barnevernkollektivene, Hiimsmoen og Skjerfheim.

Samarbeidsforums syn på lovutkastet

Vi mener det er helt nødvendig at den nye loven gir bo og behandlingsskollektiver et klart unntak fra arbeidstidsbestemmelsene. Vi ber derfor om at loven tar inn følgende bestemmelse under § 10 -14.

Arbeid ved bo og behandlingsskollektiver som forutsetter at arbeidstakerne lever sammen med beboerne, skal unntas fra bestemmelsene i dette kapittelet. Kongen kan gi forskrift som trer i stedet for reglene her.

Sekundært støtter vi forslaget fra arbeidslivsutvalgets mindretall bestående av Andreassen, Bjergene, Haaland og Sundnes.

§ 10 -14

(6) Når arbeidet er av så særegen art at det vanskelig lar seg tilpasse kapittelets bestemmelser, kan kongen bestemme at arbeidet skal unntas fra kapittelet. Kongen kan i den forbindelse gi forskrift som trer i stedet for reglene i dette kapittelet".

Vi forstår dette forslaget slik at et kollektiv vil kunne søke kongen om unntak fra arbeidstidsbestemmelsene eller anke et pålegg fra arbeidstilsynet inn for kongen.

Samarbeidsforums begrunnelse for endring i arbeidsmiljøloven

Arbeidet ved bo og behandlingsskollektiver er pr definisjon alltid av en så særegen art at det

vanskelig lar seg tilpasse de foreslåtte arbeidstidsbestemmelsene.

Vi foreslår derfor at loven ikke bare gir adgang til unntak for kollektiver i enkeltsaker, men tar skrittet fullt ut og sikrer kollektivene et generelt unntak. Det vil føre til enklere lovgivning, mindre byråkrati og bedre behandlingstilbud. En slik lovendring vil - i tråd med utvalgets mandat - bidra til bedre ivaretagelse av virksomhetenes, samfunnets og arbeidstakernes behov:

- Virksomhetenes behov. Kollektivene har klart behov for endring i arbeidsmiljøloven for å kunne fortsette sin virksomhet. *Uten unntak fra arbeidstidsbestemmelsene frykter vi at kollektivene vil forsvinne.*
- Samfunnets behov. *Uten kollektiver vil statens barneverntjeneste, statens helseforetak, kommunenes barneverntjeneste og kommunenes sosialtjeneste miste et viktig hjelpe- og behandlingstilbud. De vil også miste et viktig forebyggingsiltak mot livslange karrierer innen psykiatri, rus og kriminalitet.* Det vil få store negative følger for brukerne, deres familier og nærmiljøer. *Følgene vil bli økt press på mindre egnede behandlingstiltak innenfor helsevesenet, økt behov for sosiale hjelpetiltak og offentlige støtteordninger og økt ressursbehov i politi og rettsvesen.*
- Brukernes behov. Kollektiver kan vise til de beste behandlingsresultater innenfor behandling av rusmisbrukere i institusjon. *Ansatte og brukere anser levefelleskap som en nødvendig forutsetning for de gode resultatene. Det er viktig å beholde kollektivene for å etterprøve resultatene og avdekke suksessfaktorene.* Samfunnet trenger mer evidensbasert kunnskap om bruken av levefelleskap i behandlingsøyemed. Nyere forskning på behandlingseffekt (Andreassen 2003) fremhever betydningen av positive personalforbilder, positiv personalkultur, positiv brukerkultur, klare programmer, samkjørte ansatte, godt forhold mellom brukere og ansatte, få behandlingsavbrudd, fravær av vold og aggresjon og fremfor alt et tilfredsstillende ettervern. Dette er kvaliteter som utvikles gjennom levefelleskap og derfor oftere er å finne i kollektiver. Brukerne har også behov for ulike alternativer i behandling for å kunne møte ulike brukeres behov. Kollektiver er et viktig supplement til det øvrige behandlingstilbudet
- Arbeidstakernes behov. Barneverninstitusjoner er pliktige til å ta imot aggressive og voldelig ungdommer ofte med stoffproblemer - og ikke sjelden mot deres egen vilje. Beboernes rettigheter er sterke. Mulighetene å få positiv kontroll over ungdommene og beskytte seg og sitt arbeidsmiljø er begrenset. På toppen av det hele er *den lovfestede arbeidstiden et dårlig utgangspunkt for god behandling i slike institusjoner. Resultatet blir lett et dårlig arbeidsmiljø - stikk i strid med arbeidsmiljølovens intensjon.* Kollektivenes særegne arbeidsform reduserer derimot problematferdens omfang og bidrar i stedet til gode arbeidsmiljøer med lav turnover og lite sykefravær. Kollektiver praktiserer stor grad av demokrati og medbestemmelse både for brukere og ansatte. Dette fører til åpenhet, trygghet, få konflikter og godt arbeidsmiljø.

Loven bør sikre kollektivenes eksistens fordi kollektivene bidrar til et inkluderende arbeidsliv.

Også det i tråd med arbeidslivsutvalgets mandat. Kollektivene anerkjenner realkompetanse og personlig egnethet som viktigere kvalifikasjoner ved ansettelse enn formell utdanning.

Kollektivene ønsker å lære unge mennesker å leve livet. Derfor ansetter de folk som selv har lært i livets skole. Fagopplæringen gis ved kollektivet. Den består av mye praksis og refleksjon rundt praksis samt spesielt utvalgt teori som gir innføring i kollektivets metodikk og behandlingstenkning. Derfor kan kollektivene lettere ansette tidligere rusmisbrukere, kriminelle og andre som ellers støter mot barrierer i arbeidslivet. Kollektiver inkluderer langt bredere arbeidstakergrupper enn andre barnevern- og behandlingsinstitusjoner.

Vi håper vi har gitt en klar fremstilling av våre synspunkter og at våre synspunkter vil bli til nytte i den videre behandlingen av lovforslaget. Vi ber om å bli kontaktet dersom det oppstår behov for

klargjøring av vårt syn eller en nærmere drøfting av ulike sider ved denne uttalelsen.

Med hilsen
Samarbeidsforum for Norske kollektiver

Fredrik Lange-Nielsen
Skjerfheimkollektivet

Mette Maseng Øyvind Hansen Øyvind Kihl
Svalstuenkoll. Solliakollektivet Kvamsgrindskoll.